

педагогів, мікроклімату в колективі, в розробці стратегій діяльності навчального закладу на гуманістичних засадах та ін.

Не слід нехтувати і таким активним на сьогодні шляхом, як самоосвіта керівника. Адже кожен директор розуміє, що утриматись на гребені сьогодення можна, лише активно працюючи над собою, над своєю справою, ознайомлюючись із новими досягненнями педагогічної і психологічної науки та впроваджуючи їх у життя.

Актуалізації потреби в саморозвитку та самовдосконаленні сприяє також відвідування та прийняття участі в різноманітних педагогічних з'їздах, форумах, конференціях, ярмарках, де висвітлюється все найпрогресивніше та передове, що існує в освітянській справі.

О.Кочерга
/Київський МІУВ/

Розвиток здібностей вчителя в системі післядипломної освіти

Мета роботи – вивчити рівень розвитку здібностей вчителів початкових класів до творчої роботи, з урахуванням взаємозв'язків психічних процесів мислення, почуттів та уяви, які розвиваються під час самоосвітньої роботи над собою.

У дослідженні використовувалися такі методи: психологічний експеримент, опитування та спостереження. Участь у дослідженні брали вчителі /105 осіб/ – слухачі курсів підвищення кваліфікації першої і вищої категорії.

Результати досліджень свідчать, що залишаються досить великі резервні можливості творчого потенціалу в навчальному процесі, зокрема це стосується таких здібностей, як почуття, мислення та уява. Наслідком такого стану і підґрунтям резервів виступає традиційний підхід до розвитку окремих психічних процесів, особливо пам'яті, яка активно використовується в навчанні.

Дослідження, проведені з вчителями початкових класів з визначення особливостей діяльності півкуль мозку, свідчать:

а/ ліва півкуля діє активніше - 5%; б/ права півкуля відстає в своїй діяльності /розвитку/ - 92%; в/ гармонія взаємодії - 3 %.

Помічено, що освітній процес, на жаль, має вигин у бік розвитку переважно процесів пам'яті. Оцінки ставляться лише за відтворення і збереження навчального матеріалу. Збереження інформації - пасивний процес пам'яті, а відтворення-мислення за навчальним матеріалом. Особливо вчителям подобається дослівне відтворення матеріалу. Часто випадає з оцінювання відтворення змісту і думок в іншому словесному і руховому вигляді. Оцінка, яку отримує учень, закріплює в них пасивність, механічність, сталість пам'яті, виключає взаємозв'язки мислення, почуттів та уяви.

Виявлено, що вчителі, які свого часу закінчували музичну, художню школи або займаються рукоділлям, активно використовують в своїй педагогічній роботі взаємозв'язки мислення, почуттів та уяви, які діють у психічних процесах учня, коли він навчається.

У навчальному процесі серед видів пам'яті найактивніше використовується лише словесно-логічний, що виражається у запам'ятовуванні та відтворенні думок. Малоактивними під час навчання учнів залишається моторна та почуттєва пам'ять. Так, учні за II років навчання в школі лише 6-7% навчального часу використовують на розвиток дійового мислення. Така сама картина зберігається у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти. Тому у післядипломній освіті вчителя слід приділити належну увагу: усвідомленню зміни навчальних предметів в початковій школі в бік дієвого, психомоторного їх засвоєння; проведенню навчального процесу на природі, в музеї; організації продуктивної праці, де використовуються набуті на уроках знання; театру як джерелу духовного розвитку, зокрема, "школи" почуттів; більш широкому ознайомленню з музикою, мистецтвом та літературою, які повинні виступати системою впливу на взаємозв'язки почуттів, мислення та уяви.

Отже, урок як головна форма навчання має нести в собі взаємозв'язки мислення, почуттів та уяви, не збокуючись на передачу навчального матеріалу в контексті окремого предмета. Слід усвідомити, що в початковій школі не існує другорядних предметів, тому трудове навчання, музика, малювання, фізична

культура, природознавство є такими самими важливими, як математика, читання, мова. Найактивнішим збудником творчої діяльності учнів початкових класів мають стати книжки, підручники, посібники. Навчання-дослідження та усвідомлення взаємозв'язків психічних сил, мислення, почуттів та уяви самим учнем і вчителем відкриває шлях до становлення таланту.

К.Кальницька, В.Левицький
/Український ІПККО/

Роль психотренінгу в підвищенні
комунікативної компетентності
вчителів

Гуманістичний напрямок процесів навчання та виховання потребує підвищення соціально-психологічної підготовки вчителя. Але система підготовки педагогічних працівників традиційно була більш зорієнтована на забезпечення їх теоретичними знаннями, ніж практичними навичками й уміннями професійної діяльності. Внаслідок цього ми маємо таку ситуацію: вчитель, вихователь, якщо і володіє теоретичними знаннями, не завжди може самостійно реалізувати їх у практичній діяльності. Особливі складності, як правило, виникають в педагогічному спілкуванні.

Їх причинами, на наш погляд, виступають низька психологічна культура вчителя, деструктивний вплив психологічного захисту індивіда, недоліки підготовки вчителя до спілкування.

Ми вважаємо, що ці недоліки можуть і повинні бути враховані в системі післядипломної освіти педагогічних працівників. Саме тут учитель має змогу розкрити скриті резерви самовдосконалення, набути подальшого розвитку комунікативної компетентності /КК/, без якої не можливе педагогічне спілкування. Помилково було б вважати КК як замкнутий індивідуальний досвід, ігноруючи суспільний характер даної соціально-психологічної якості. Набуття КК відбувається в результаті переходу від активних міжособових подій до результатів усвідомлення цих подій, що закріплюються в когнитивних структурах психіки у вигляді вмій та навичок. Вони найбільш потрібні індивідові для контактів з довкіллям.